

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ КРИЗИ

Дарчук В.Г., кандидат економічних наук, Національний університет харчових технологій, Київ, Україна

PROBLEMS OF DEVELOPMENT OF RURAL TOURISM IN UKRAINE IN THE CONDITIONS OF CRISIS

Darchuk V.G., Ph.D. (economy), National university of food technologies, Kyiv, Ukraine

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ СЕЛЬСКОГО ТУРИЗМА В УКРАИНЕ В УСЛОВИЯХ КРИЗИСА

Дарчук В.Г., кандидат экономических наук, Национальный университет пищевых технологий, Киев, Украина

Постановка проблеми. В усьому світі сільський туризм виступає важливим чинником рішення соціально-економічних проблем села – зростання зайнятості на селі, розвитку сільської інфраструктури, отримання стабільних та вагомих прибутків селян, зміцнювання бюджету сільських поселень. У той же час, нестабільність політичної ситуації, поглиблення соціальної напруги у суспільстві та економічна криза негативно вплинули на стан туристичної галузі, зокрема, на ринок сільського туризму в Україні. Актуальність розвитку саме цього виду туризму підтверджується загальносвітовими тенденціями на міжнародному туристичному ринку. Так, за даними Спільки сприяння розвитку сільського туризму в Україні, сьогодні на міжнародному туристичному ринку відбувається перехід від моделі відпочинку «SSS» (Sea – Sun – Sand: Море – Сонце – Пісок) до моделі відпочинку «LLL» (Lore – Landscape – Leisure: Знання – Ландшафт – Дозвілля) [1]. М.Й. Рутинський таку тенденцію з наукової точки зору вважає ні чим іншим, як «...зміна концепції звичайного відпочинку на морському узбережжі (з аналогічною назвою – авт.) на концепцію пізнавальних подорожей у сільську місцевість з ознайомленням з місцевими традиціями та вживанням екологічно чистих продуктів» [2, с. 11]. Отже, стратегічно вірним можна вважати орієнтир на розвиток цього виду туризму як за цією світовою тенденцією, так і з урахуванням стратегічних орієнтирів України та бажання уряду найближчим часом увійти до Європейського Союзу (ЄС), де «...35% городян віддають перевагу відпустці в сільській місцевості, де на них чекають понад два млн. ліжок-місць» [1, 3-5].

Аналіз публікацій. Наукові здобутки у площині питань розвитку сільського туризму за кордоном і в нашій країні присутні у працях вчених: Любіцевої О., Ткаченко Т., Айгистова О., Алексєєва Ю., Дьоров Т., Кифяк В., Кекушев В., Кузьменко Ю., Поклонський Ф., Сергєєв В., Степаніцький В., Федорченко В., Цьохла С. та ін. Проте, залишаються майже не дослідженими важливі питання проблем розвитку сільського туризму з врахуванням особливостей кризового стану сучасного туристичного потенціалу України, що й обумовило актуальність обраної теми статті.

Метою роботи є обґрунтування проблеми розвитку сільського туризму України в умовах кризи.

Основна частина. Підвищення актуальності питань розвитку сільського туризму в Україні є логічною реакцією на необхідність забезпечення динамічної рівноваги із зовнішнім середовищем; пошуку способів і використання чинників виживання цього виду туризму в умовах кризи. Реалії є такими, що незбалансована соціально-економічна ситуація в державі, нерегульованість механізмів стимулювання туристичної індустрії, відсутність ефективної стратегії розвитку цієї сфери як на національному, так і на регіональному рівнях [6, с. 3] не дозволяють реалізувати позитивний (системоутворюючий) вплив галузі на розвиток більшості регіонів України та національної економіки у цілому.

Згрупуємо проблеми розвитку сільського туризму у 3 групи (табл. 1.).

Серед них - такі, що виникають на тлі загального соціально-економічного складного стану у регіонах – 1 група (тобто є наслідком нездатності регіонів забезпечити свій соціально-економічний розвиток і негативно впливають на розвиток сільського туризму); такі, що у сукупності відбивають недостатній розвиток туризму у цілому – 2 група (тобто з складовою загального гальмування

розвитку галузі); такі, що виникають у середовищі самої галузі сільського туризму як на рівні регіону, так і на рівні державного регулювання цього виду – 3 група [8].

Таблиця 1

Класифікація проблем розвитку сільського туризму України

Проблеми 1 групи (гальмування соціально-економічного розвитку регіону)	Проблеми 2 групи (гальмування розвитку туристичної галузі в цілому)	Проблеми 3 групи - внутрішні (гальмування розвитку сільського туризму в Україні та її регіонах)
<ul style="list-style-type: none"> - незадовільний стан локальних доріг, відсутність централізованого теплопостачання та водопостачання, соціально-побутових об'єктів у сільській місцевості; - непривабливе інвестиційне середовище на селі; - відсутність капіталовкладень на створення нових робочих місць у сільській місцевості; - непривабливість для туристів (у т.ч. іноземних) виду туризму внаслідок низького стандарту житла і його недостатньої технічної забезпеченості; - необлаштованість сіл та досить обмежений вибір дозвілля й можливостей активного відпочинку. 	<ul style="list-style-type: none"> - неузгодженість дій центральних органів виконавчої влади та аграрної політики; - недостатня кількість високоякісних туристичних об'єктів розміщення; - недостатні можливості захисту прав сторін у галузі; - неврегульованість сертифікації послуг у галузі; - неврегульованість питань сільського туризму на законодавчому рівні; - недосконалість оподаткування суб'єктів галузі; - відсутності дієвої державної політики галузі сільського туризму; - невизначеність правового статусу власників малих рекреаційних комплексів, розташованих у сільській місцевості. 	<ul style="list-style-type: none"> - недостатній рівень розвитку комунікацій та соціально-технічної інфраструктури у багатьох центрах сільського туризму; - низька якість послуг; - відсутність навчальних центрів для підготовки та перепідготовки менеджерів для цього виду туризму; - відсутність реклами; - несприятливі умови кредитування сільського населення; - напівлегальний статус галузі, без чіткої організаційної структури, без поставленої на належному рівні інформаційно-маркетингової діяльності; - необізнаність загалу українців із такою формою відпочинку; - низький рівень освіченості власників агроосель прийомом обслуговування та іноземним мовам.

складено на основі джерел [1, 7]

Очевидно, що за класифікованими групами проблем є такі (1 група), що вирішуються задля розвитку сільського туризму в регіонах України безпосередньо їх керівництвом, такі (2 група), що потребують вирішення у взаємодії між регіональними та центральними органами виконавчої та законодавчої влади, та такі, що потребують вирішення безпосередньо зусиллями суб'єктів господарської діяльності, які займаються цим видом туризму. При цьому, саме в керівництві регіонами місцеві органи виконавчої влади повинні бути координаторами та безпосередніми суб'єктами, що вирішують проблеми за всіма трьома групами у рамках стратегій соціально-економічного розвитку, що розробляються та реалізуються на підвідомчій їм територіям. Це є головною передумовою для розвитку сільського туризму як в окремому регіоні, так і в Україні в цілому.

Вважаємо, що для вирішення проблем розвитку сільського туризму шляхом налагодження взаємодії с суб'єктами будь-якого рівня, регіональним органам виконавчої влади необхідно використовувати зарубіжний досвід, зокрема Франції, де при тому, що питання регулювання туризму стосуються компетенції Міністерства транспорту та суспільних робіт, на регіональному рівні діють представники центральної виконавчої влади, що вирішують питання розвитку галузі, та які підпорядковані безпосередньо префектам; діяльність цих представників спрямована на координацію регіональних ініціатив, оскільки повноваження місцевої влади в галузі туризму досить вагомі [9, с. 5].

Не менш цінним може виявитися досвід Іспанії, де при тому, що питання туризму координує Державний секретаріат з питань торгівлі, туризму та малого бізнесу, підлеглий Міністерству економіки, такі важливі функції як ліцензування, сертифікація послуг, розробка стратегії розвитку туристичної індустрії є прерогативою місцевої влади [10, с. 105].

Доцільно також враховувати досвід Італії, де основні функції Департаменту з туризму, що входить до складу Міністерства виробничої діяльності, полягають у координації діяльності

регіональних туристичних адміністрацій, розробки нормативно-правових документів загальнонаціонального характеру, досліджень та обробки статистичних даних, а також міжнародної діяльності; при цьому у цій країні значними є й повноваження регіональних туристичних адміністрацій, які вирішують питання ліцензування туристичної діяльності на своїй території, здійснюють класифікацію готелів, мають право просувати й рекламувати свої регіони всередині країни та за кордоном [11].

У той же час, є суттєве проблемне питання, що не може бути вирішеним зусиллями регіонів при всіх їх намірах розвивати сільський туризм – правова неврегульованість цього виду діяльності в Україні. При тому, що ще у 2007 р. до Верховної Ради України подано проект Закону України «Про сільський зелений туризм», який «...визначає загальні правові, організаційні та соціально-економічні засади реалізації державної політики України в галузі сільського зеленого туризму, ... встановлює засади раціонального використання туристичних ресурсів та регулює відносини, пов'язані з організацією та здійсненням сільського зеленого туризму на території України» [12], для українських «обранців–законотворців» прийняття цього важливого законодавчого акту не виявляється доцільним по цей час. Як наслідок – поруч із практичною проблемою неврегульованості діяльності суб'єктів у галузі сільського туризму в Україні виникає суто наукова проблема відсутності навіть чіткої методологічної бази. Безумовним чинником успішного розвитку сільського туризму, окрім законодавчої бази є реклама та інформаційні видання, які дозволять стати сільському туризму потужним чинником відродження села і економіки в цілому.

Висновки. Результати дослідження свідчать, що розвиток сільського туризму повинен стати об'єктом прискіпливої уваги обласних та районних адміністрацій, привабливим полем діяльності для дієвих і творчих селянських родин. Він вимагає виваженого комплексного наукового підходу, належного маркетингового супроводу, доброго освітнього та інформаційного забезпечення. Низка проблем виникає на державному, галузевому, регіональному та локальному рівнях. Зміщення акцентів на регіональний рівень потребує від регіональних органів виконавчої влади розвивати цей вид туризму у межах реалізації стратегій соціально-економічного розвитку підвідомчих територій, для чого необхідно визначити стратегічні пріоритети, що передбачає розв'язання визначених проблем за запропонованими групами (1-гальмування соціально-економічного розвитку регіону, 2-гальмування розвитку туристичної галузі в цілому, 3-гальмування розвитку сільського туризму в Україні та її регіонах) при взаємодії з центральними та галузевими органами виконавчої та законодавчої влади та з суб'єктами господарювання у цій галузі туризму.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Офіційний сайт Спілки сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні [Електронний ресурс]: Режим доступу <http://www.greentour.com.ua/ukrainian/news>.
2. Липчук В.В. Агротуризм: організаційно-економічні засади розвитку: Монографія / В.В. Липчук, Н.В. Липчук. – Львів: СПОЛОМ, 2008 – 160 с.
3. Цьохла С.Ю. Сучасні інструменти маркетингу для розвитку зеленого туризму в Україні / С.Ю. Цьохла // Економіка Крима. – Симферополь. – 2013. – № 4 (37). – С. 223-227.
4. Цьохла С.Ю. Маркетингові дослідження в формуванні стратегії економічного розвитку підприємств туристичного бізнесу/ С.Ю. Цьохла // Економіка Крима.– Симферополь. – 2011. – № 3 (36). – С. 266-270.
5. Леонт'єва Ю.Ю. Формування та реалізація стратегії розвитку регіональної туристичної дестинації / Юлія Юріївна Леонт'єва: Дис. канд екон. наук за спец. 08.00.05 – Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка. – Харків; Харківська національна академія міського господарства, 2010. – 195 с.
6. Соколенко С., Бузинський М. Особливості діяльності та розвитку об'єктів зеленого туризму у регіонах та проблеми створення міжнародних кластерів у цій галузі [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://tourlib.net/statti_ukr/sokolenko.htm. Заглавие с титул. екрана.
7. Перспективи розвитку сільського зеленого туризму в Україні [Електронний ресурс]: Режим доступу http://tourlib.net/statti_ukr/siltur7.htm.
8. Стратегия – понятия и определения. Классификация стратегий. <http://www.stplan.ru/articles/theory/strategy.htm>
9. Айгистова О.В. Введение в бизнес туроперейтинга. Учебно-методическое пособие / О.В. Айгистова, Ю.В. Забаев, А.И. Сеселкин – М.: РМАТ, 1996. – 250 с.

10. Алексеева Ю. Вплив державної політики на розвиток туристичної галузі України / Ю. Алексеева // Актуальні проблеми внутрішньої політики: Зб. наук. пр. – К.: Вид-во НАДУ, 2004. – № 1. – С. 103-107.
11. Браймер Р.А. Основы управления в индустрии гостеприимства: Пер. с англ. /Р.А. Браймер. – М.: Аспект Пресс, 1995. – 382 с.
12. Проект закону України «Про сільський зелений туризм» [Електронний ресурс].
Агро туризм

REFERENCES

1. Official site of Union of assistance of development of rural green tourism in Ukraine [Electronic resource]: Mode of access <http://www.greentour.com.ua/ukrainian/news>.
2. Lypchuk V.V. Agrotourism: organizationally-economic principles of development: Monograph / V.V. Lypchuk, N.V. Lypchuk. Lvov: СРОЛОМ, 2008 - 160 p.
3. Sz'okhla S.J. Modern instruments of marketing for development of green tourism in Ukraine / S.J. Sz'okhla // Economy of Crimea. - Simferopol. - 2013. - № 4 (37). - P. 223-227.
4. Sz'okhla S.J. Marketing researches in forming of strategy of economic development of enterprises of tourist бізнесу/ S.J. Sz'okhla // Economy of Crimea. - Simferopol. - 2011. - № 3 (36). - P. 266-270.
5. Leont'eva J.J. Forming and realization of strategy of development of regional tourist destinations / J.J. Leont'eva: Dissertation of candidate economic of sciences for the special. 08.00.05 is Development of productive forces and regional economy. it is Kharkov; Kharkov national academy of city economy, 2010. - 195 p.
6. Cokolenko C., Buzyn'skyu M. Особливості activity and development of objects of green tourism in regions and problems of creation of international clusters in this industry [Electronic resource]. it is Mode of access: http://tourlib.net/statti_ukr/sokolenko.htm. Title from a title screen.
7. Prospects of development of rural green tourism in Ukraine [Electronic resource]: Mode of access http://tourlib.net/statti_ukr/siltur7.htm.
8. Strategy is concepts and determinations. Classification of strategies. <http://www.stplan.ru/articles/theory/strategy.htm>
9. Aygytova O.V. Introduction to business of tuopereytynga. Uchebno-metodycheskoe manual / O.V. Aygytova, J.V. Zabaev, A.Y. Cecelkyn - М.: PMAT, 1996. - 250 p.
10. Alekceeva J. Influencing public policy on development of tourist industry of Ukraine / J. Alekceeva // the issue of the day of domestic policy: Zb. sciences.. it is K.: NADY, 2004. - № 1. - P. 103-107.
11. Brajemer P.A. Government bases in industry of hospitality: Translation from English one. /P.A. Brajemer. it is М.: Aspect of Press, 1995. - 382 p.
12. Project of law of Ukraine «About rural green tourism» [Electronic resource].

РЕФЕРАТ

Дарчук В.Г. Проблеми розвитку сільського туризму в Україні в умовах кризи / В.Г. Дарчук // Економіка та управління на транспорті. – К.: НТУ, 2015. – Вип. 1.

У роботі обґрунтовано проблеми розвитку сільського туризму України в умовах кризи, систематизовано їх за основними групами: гальмування соціально-економічного розвитку регіону, гальмування розвитку туристичної галузі в цілому, гальмування розвитку сільського туризму в Україні та її регіонах.

Об'єкт дослідження – процес розвитку сільського туризму.

Мета роботи – обґрунтування проблеми розвитку сільського туризму України в умовах кризи.

Методи дослідження – проблемно-орієнтований метод – для наукового обґрунтування напрямів вирішення проблем і перспектив розвитку сільського туризму в Україні.

Результати статті можуть бути використані при дослідженні регіонів розвитку сільського туризму в Україні в умовах кризи.

Прогнозні припущення щодо розвитку об'єкта дослідження – використання опису за групами проблем розвитку сільського туризму України в умовах кризи дозволить здійснити у майбутньому подальший розвиток теоретичних уявлень про стан розвитку та вдосконалення методів розвитку сільського туризму.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: СІЛЬСЬКИЙ ТУРИЗМ, КЛАСИФІКАЦІЯ ПРОБЛЕМ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ, РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ В УМОВАХ КРИЗИ.

ABSTRACT

Darchuk V.G. Problems of Rural Tourism in Ukraine in crisis. Economics and management on transport. – Kyiv. National Transport University. 2015. – Vol. 1.

In-process argumentation problem of development of rural tourism of Ukraine in the conditions of crisis, they are systematized after basic groups: braking of socio-economic development of region, braking of development of tourist industry on the whole, braking of development of rural tourism in Ukraine and its regions.

The object of the study is processes of development of rural tourism.

The purpose of the study is are argumentation problems of development of rural tourism of Ukraine in the conditions of crisis.

Research methods - problem-oriented method - for scientific argumentation directions of decision of problems and prospects of development of rural tourism in Ukraine.

The results of the study at research of regions of development of rural tourism in Ukraine in the conditions of crisis.

Forecast assumption for the object of the study the use of description after the groups of problems of development of rural tourism of Ukraine in the conditions of crisis will allow to carry out in the future subsequent development of theoretical pictures of development and perfection of methods of development of rural tourism status.

KEYWORDS: RURAL TOURISM, CLASSIFICATION OF PROBLEMS OF DEVELOPMENT OF RURAL TOURISM, DEVELOPMENT OF RURAL TOURISM, IN THE CONDITIONS OF CRISIS.

РЕФЕРАТ

Дарчук В.Г. Проблемы развития сельского туризма в Украине в условиях кризиса / В.Г. Дарчук // Экономика и управление на транспорте. - К.: НТУ, 2015. - Вып. 1.

В работе аргументированы проблемы развития сельского туризма Украины в условиях кризиса, систематизированы они за основными группами: торможение социально-экономического развития региона, торможение развития туристической отрасли в целом, торможение развития сельского туризма в Украине и ее регионах.

Объект исследования - процесс развития сельского туризма.

Цель работы – аргументирование проблемы развития сельского туризма Украины в условиях кризиса.

Методы исследования - проблемно-ориентированный метод - для научного аргументирования направлений решения проблем и перспектив развития сельского туризма в Украине.

Результаты статьи могут быть использованы при исследовании регионов развития сельского туризма в Украине в условиях кризиса.

Прогнозные предположения относительно развития объекта исследования - использование описания за группами проблем развития сельского туризма Украины в условиях кризиса позволит осуществить в будущем последующее развитие теоретических представлений о состоянии развития и совершенствования методов развития сельского туризма.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: СЕЛЬСКИЙ ТУРИЗМ, КЛАССИФИКАЦИЯ ПРОБЛЕМ РАЗВИТИЯ СЕЛЬСКОГО ТУРИЗМА, РАЗВИТИЕ СЕЛЬСКОГО ТУРИЗМА В УСЛОВИЯХ КРИЗИСА.

Дарчук Вероника. Проблемы развития сельского туризма в Украине в условиях кризиса.

В статье обоснованы проблемы развития сельского туризма Украины в условиях кризиса, систематизированы их по основным группам: торможение социально-экономического развития региона, торможение развития туристической отрасли в целом, торможение развития сельского туризма в Украине и ее регионах.

Darchuk Veronica. Problems of Rural Tourism in Ukraine in crisis.

The article justified the problems of rural tourism development in Ukraine crisis systematized them major groups: inhibition of socio-economic development, tourism development inhibition in general, inhibition of Rural Tourism in Ukraine and its regions.